

ĀSTERES KULTŪRAINAVA

1. Ainavas struktūras raksturojums

Ainavas struktūru nosaka Metsepoles līdzenuma viļņotais reljefs. Metsepoles viļņotajam līdzenumam raksturīga ir mozaīkveida ainava – konkrētā teritorijā ar lauksaimniecībā izmantojamo zemju dominanci. Kultūrvēsturiskie objekti koncentrējušies ap Āsteres ezeru.

2. Ainavas raksturojums un attīstība

2.1. Ainavas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Kultūrainavas bioloģiskā daudzveidība ir saistīta ar Āsteres ezeru – stipri eitroficētu subglaciālās iegultnes ezeru. Ezerā mīt liela zivju gārņa kolekcija. No indikatorsugām ezerā sastopams plaudis.

2.2. Ainavas estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavas estētiskais novērtējums:

Ainava ar augstu estētisko vērtību, kas saistīta ar atkātiem skatiem uz Āsteres ezeru un ezerdobi.

Ainavas kultūrvēsturiskais novērtējums:

Ainavas kultūrvēsturisko vērtība ir saistīta ar Šķirstiņu un Āsteres muižām un to parkiem, Unguriņu pilskalnu, vēsturisko viensētu izvietojumu un ceļu tīklu – Āsteres ezera un Svētupes ielejas ainavu telpā.

Muižu kompleksi:

- **Šķirstiņu muiža:** Muižai piederējušas mājas: Balvas, Broči (māla), Auziņas (guļbūve). Balvās bijusi rija. Broču dārzs bijis muižas ābeļu dārzs. Muiža celta ap 1850. gadu. Muižai piederējušas arī dzirnavas, celtas ap 1860. g. Kungu nams nodedzis, palikuši tikai kungu nama pamati. Pēc vecajām fotogrāfijām spriežot bijusi liela, skaista celtne, kurai vēl aizvien aizsardzības statuss skaitās kungu nama durvju komplektam (druvis ir „saglābis” Limbažu muzeja darbinieks un aizvedis uz Limbažu muzeju) un kāpnēm. Kādreiz gar dzirnavām un ezeru bijis bruģis ar baltiem akmens stabiem. Blakus kungu namam saglabājušās dzirnavas, kā arī pie dzirnavām vēl aizvien ir labi saglabājušās darbojošas slūžas. Muiža atrodas pie dzirnavdīķa, kas ar kanālu savienots ar Āsteres ezeru. Saglabājušies muižas pagrabi, klēts, turpat atrodošo Broču māju mūri, muižas kalte (kas atrodas krietni patālu no kādreizējā muižas kungu nama), kā arī mednieku namiņš Āsteres ezera krastā. Muižas vērtība ir tās dzirnavas, elementu interesantais telpiskais izvietojums, ieskaitot savienoto dzirnavezeru ar Āsteres ezeru, mednieka namiņu, muižas slūžas, pagrabi un teritorijas brīvā pārskatāmība
- **Āsteres muiža.** Līdz mūsdienām saglabājies muižas kungu nams vidēji sliktā fiziskajā stāvoklī ar koka lieveni ar kolonnām, bet ar atjaunošanas potenciālu, muižas parka fragments, aleja, veselīgi muižas koki, dzirnavu drupas un vairākas izmainītas saimniecības ēkas. Aiz muižas paveras skats caur nu jau parkmežu uz ezeru. Muižas vērtība ir tās

kungu namā un muižas parkā. Muižas parkā atrodas obelisks, kas ir aizsargājams.

2.3. Ainavas sociālekonomiskā nozīme

- Āsteres ezers ir iecienīta makšķerēšanas vieta.
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir piemērotas zemkopības attīstībai.
- Perspektīvā vēlams palielināt Āsteres ezera un kultūrainavas nozīmi rekreācijas un tūrisma attīstībā.

2.4. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Ainavu struktūras vispārējās attīstības tendences:

- Āsteres ezera eutrofikācijas procesa attīstība. Piezīme, pēdējos gados ir samazinājies piesārņojošo vielu ieplūde ezerā.
- Āsteres ezera krasta pakāpeniska aizaugšana ar krūmiem, kā rezultātā samazinās ainavas estētiskā un kultūrvēsturiskā vērtība.
- Sagaidāma apbūves attīstība Āsteres ezera krastā.

2.5. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Pašreiz lielākā daļa no kultūrainavas ietilpst ZVBR neitrālajā zonā.

Valsts vai vietējās nozīmes kultūras pieminekļa aizsardzības statuss ir noteikts:

Šķirstiņu muiža un parks (Valsts aizsardz.Nr 3958, valsts nozīmes)un Āsteresmuiža un parks(Valsts aizsardz.Nr 3827, valsts nozīmes), Unguriņu pilskalns(Valsts aizsardz.Nr 1501, valsts nozīmes).

2.6. Vēlamā ainavu struktūra un tās elementu attīstība

- Kultūrvēsturiskās ainavas telpiskās struktūras, apjoma, proporcijas un materiālu vietējā rakstura saglabāšana.
- Vēlams saglabāt atklātos skatus uz Āsteres ezeru un atsevišķās vietās tos atjaunot.
- Nepieciešams saglabāt vizuālo saikni starp Āsteres ezera apkārtnes muižām, vizuāli norobežojot tās no vēlāku periodu elementiem.
- Dzirnavu slūžu rekonstrukcija un dzirnavezera apkārtnes sakopšana.
- Saglabāt nemainīgu Āsteres ezera līmeni.

2.7. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

Lauksaimniecības zemju ainava

- 1.Saglabāt atklāto lauksaimniecības zemju ainavu ap Āsteres ezeru. Nav atbalstāma lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana.

2. Veikt skatu perspektīvu attīrīšanu no krūmu apauguma.
3. Nav pieļaujama enerģētiskas koksnes plantāciju ierīkošana.
4. Kultūrainavā nav ieteicama vēja ģeneratoru būvniecība.
5. Āsteres muiža – jāidentificē muižas īpašnieki, ja tā ir pašvaldības, kas tikai tiek izīrēta, pašvaldībai vajadzētu būt ieinteresētai muižas atjaunošanā, iedzīvotāju iesaistīšanā apkārtnes sakopšanā. Ja tie ir privātīpašnieki – apsaimniekošanas plāna izveide.
6. Šķirstiņu muižā – dzirnavu slūžu atjaunošana un dzirnavezera apkārtnes saglabāšana.
7. Šķirstiņu muižas un tās elementu izslēgšana no kultūras pieminekļu saraksta.

3. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

Visa kultūrainava iekļaujama ZVBR ainavu aizsardzības zonā.